

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

II. Cæsar Protestantibus proscribit & vi in ordinem redigit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1546.

irrecónciliabilia, discordiæ, corruptelæ, portéta opinionum, imprimis de personâ Christi, & de Cœnâ Dominicâ blasphemarum, motarūq; à Sacramentarijs Calvinianis: item mutationes, translationes, confusiones, Epicureismus, perfidia, cōtemptus Christi, verbi, & fidelium ministrorum: plurimorū etiā apostasia, inconstantia, leuitas, Truncus sine capite, infidelitas, serpens nutritus in sinu, ingratitude. Et quis scelera omnia referat in doctrinâ saltem, & in ordine docentium? ne dicamus de vita, & alijs statibus, politico & œconomico; vbi verè omnia sunt hominum tenui pendentia filo, & velut umbraculum in vinea, & tugurium in cucumerario; & Deus factus est actus. Hæc ille: Sed missis ijs, ad Melanchthonem reuertamur: Quem non diu post germanici belli tempestas VVittenberga cum reliquis Professoribus exulem fecit.

Cæsar cogitat armis visitare Protestantes.

II.

Cæsar enim, cū Protestantes animaduertet indies fieri ceruicosiores, inobedientiâ eorum, & quas Catholicis intulerant multiplices iniurias, iustis armis vindicare decreuit. Quam rem hoc anno 1546. & initio sequentis executus est, eosque contracto exercitu armis perdomuit, & dissoluto fœdere, quo se Principes & Ciuitates in ipsis Imperij visceribus arctissimè cōiunxerant, Ioannem Fridericum Electorem, & Philippum Habsburgiæ Landgrauium fœderatorū duces in potestatem redegit: Quæ res quomodo gesta sit, historia-

Ab eo pro-
scribuntur.

istoriarū monumēta testantur. Fuerunt initio ANNO
proscripti, quos diximus Elector & Lādgra- 1546.

uius Edicto publico: Quod cum promulgatū
esset, Mauritius Saxoniae Dux mandatu Cæ-
saris Electoris prouincias inuasit, & VVitē-
bergam imprimis, quæ præcipua ciuitas est
Electoratūs Saxonici, conatus est occupare.

Hoc nego-
tiū Mauri-
tio deman-
datum.

Erat id temporis Elector in castris Protestā-
tium ad Danubium: Et quia longius aberat à
ditionibus suis, tueri subditos aduersus Mau-
ritium non potuit: cumq; de periculo VVitē-
bergenſium admonitus esset, mandauit
Academicis, vt cederent necessitati, & suspē-
sis lectionibus ad tempus migrarent alio, do-
nec hæc tempeſtas defæuiſſet. Ita Vniuer-

Saxo Wit-
tenbergenſes de peri-
culo admo-
net.

sitas omninò dissipata fuit & Professo-
res fuga dilapſi sub initium Nouembris alio
conceſſerunt. In ea trepidatione Melanch-
thon collectum gregem scholasticum lōgius
abducere cogitabat: Sed cū egressi essent op-
pido, seq; viderent ad locum destinatum sine
præſenti rerum & vitæ periculo non peruen-
turos, societas illa conuerſo itinere dissoluta
fuit; & quilibet cōmodo suo in tutum secef-
ſit. In hac fuga Melanchthon Serbestum ve-
nit, quæ ciuitas est Principum Anhaltinorū;
vbi cōmoratus est, donec Cæſar ex istis par-
tibus cum exercitu victore disceſſit.

In ep. ad
Cam. p. 587.

Melanch-
thon cona-
tur schola-
res abdu-
cere.

Melanch-
thon Serbe-
stum fugit.

Cam. in vit.

Mel. p. 257.
Brandebur-
gici cura in
ſopiendo
bello.

Sub initium verò belli, cum Cæſar ad In-
golltadium in castris Protestātium impetum
ſuſtinuiſſet, non defuerunt viri Principes,
quorum præcipuus erat Elector Brandebur-

ANNO
1545.

Negotium
componen-
dæ pacis
Melanch-
thoni de-
mandatur.

Melanch-
thonis re-
sponsum.

Suadet Cæ-
sari obtem-
perandum.

Concilium
reijcit.

gicus Ioachimus, qui compositione dirimi bellum cuperent, & Saxonem atq; Landgraviium honestis cōditionibus in Cæsaris gratiâ restitui. Quamquam verò hi principio, cū exercitum adhuc coniunctum haberent, insignem sanè atq; instructissimum, animis odio atq; iracundiâ flagrantibus, actionem de pace simpliciter respuebant; postea tamen, cū fractus esset primus impetus, & res Protestantium inclinare viderentur, ad mitiora cōsilia ventum fuit. Et quidem ad Melanchthonē missa fuerunt scripta quædam, in quibus pacis cōditiones ruditer erant delineatę, petitumque vt sententiã suã de ijs exponeret. Respondit ille, ante omnia videri laborandũ, vt Cæsaris animus quoquo pacto mitigetur; à quo spes sit, Principum quorundam interuentu, ac deprecatione pacem obtineri posse, si debitã cum reuerentiã negotium agatur. Futurum interim sine dubio, vt fœderis Smalcaldici dissolutionem vrgeat Cæsar: quam nonnulli forsã impedituri sint ad extremum vsque: Quã in re difficultas futura videatur. Erat in conditionibus & hoc scriptum inter cætera, vt religionis controuersię reijcerentur ad Cōcilium; nec quisquam deinceps aduersarię partis dogmata condemnaret, ante legitimam causę cognitionem. Id verò caput Melanchthon improbavit, neutros asserens debere, vel omninò posse ad huiusmodi conditionem obligari. Iam & illud in conditionibus habebatur; Causas politicas à negotio reli-

religionis disiungi oportere: Quod Melach-
 thon sapienter & rectè positum esse censuit;
 nec omninò decere, vt ista inter se permif-
 ceantur. Protestantes enim multa per Ger-
 maniam violenter egerant, & præter iusti-
 tiæ formam, Imperijque decreta. Eiecerant
 è ducatu paterno Henricum Brunsvici Du-
 cem Catholicum, eiusque ditiones occupa-
 rant armatâ manu: Imò Ducem ipsum, sua
 iustis armis repetentem oppresserant, atque
 etiam nū in carcere detinebant: Occuparant
 per vim Episcopatus, Naumburgensem im-
 primis, Iulio profligato, qui legitimè fuerat
 ante sexennium electus: Ecclesiastica bona
 passim inuasèrant, & pias maiorum fundatio-
 nes euerterant: turbarant summum Imperij
 iudicium, quod Cameram appellant: alia-
 que admiserant id genus quæ præter iustitiæ
 normam per vim acta, vel primâ luce ratio-
 nis appareret.

ANNO
 1546.
 Protestan-
 tiū iniqua
 facinora.

In Brun-
 svicensem.

In Pflugii.

In Came-
 ram.

Cæsar igitur tanquam summus in Impe-
 rio iustitiæ vindex, ab ijs interpellatus, qui
 vim patiebantur & iniuriam, cū omnia prius
 expertus esset, ex officio tandem ad vindi-
 candam oppressorum iniuriam arma cœpit.
 Eas igitur actiones & controuersias politi-
 cas, quæ ad iustitiam pertinebant, Melanch-
 thon à negotio religionis iusto interuallo se-
 parandas iudicauit; quibus compositis nihil
 dubitandum censuit, quin Cæsar's animus ad
 clementiam flecteretur. Hæc & id genus alia,
 tum quidem inter eos disputata sunt, qui

Cæsar iusti-
 tiæ vindex.

Vide Ludo-
 vic. Auilla
 de bello
 Smalcald.

ANNO 1547. Protestantium pertinacia.

compositione negotium transigi, quã armis maluissent: Sed ea Protestantium erat acerbitas & pertinacia, id odium in Pontificem, in Cæsare, vt sana consilia non admitterent. Itaque per Cæsarem armata manu coercendi fuerunt, & amolendum scœdus illud Smalcaldicum, quod ex paruis inijs ortum, multorum accessione paulatim ad eam amplitudinem excreuerat, vt potẽtia Protestantium omnibus formidabilis esse videretur.

Potentia formidabilis.

Anno 1547

Saxo captur.

Chyt. in Sax p. 481.

Wittẽberga Cæsari deditur.

Mauritius fit Elector.

Cam in vit.

Mel. p. 266.

Filij Saxo- nis captiui

Academiã

Ienam tra-

ducunt.

Cæsar, vbi Saxonem prælio superatum in potestatem redegit, quod anno 1547. 24. Aprilis factum est, victoriam profecutus, quinta Maij VVittenbergam obsedit, castris in pago Bisteritio positus, qui Vniuersitatis est. Paulo post, 23. Maij ciuitas dedita fuit; in quam Cæsar biduo post ingressus arcem vidit, & munitiones, & tormẽta. Deinde quinta Iunij Septemviralem dignitatem cum adiuncta ditione, Ioanni Friderico & posteris ablatam Mauritio contulit, Electoris sobri- no, qui Cæsari cõtra Protestantes in hoc bello militabat. Huic biduo post Senatus & ci- ues VVittenbergenses fidelitatis iuramen- tum præstiterunt. At Ioannes Fridericus, cum existis ditionibus captiuus abduceretur, filio dedit in mandatis, vt quia VVit- tenberga iam in Mauritij potestatem vene- rat, ipse reliquias colligeret dissipati cœtus Academici, easque Ienam traduceret, quæ Thuringiæ ciuitas est ad Salam fluuium si- ta; in qua per hanc occasionem prima
Aca-

Academiæ fundamēta delineata potius, quā ANNO
posita fuerunt. Et Ienam quidem nonnulli 1547.
conuolarunt, per filios captiui principis in-
uitati; præsertim ex rigidioribus Lutheri
discipulis ij, qui Flacium Illyricum ducem
sequebantur; à quibus VVittenbergenses
postmodum procaciter & acerbè sunt exagi-
tati.

At Melanchthon, cùm omnia secum ex-
pendisset, VVittenbergam redire maluit ad
stationem pristinam, quàm vt alibi viueret
in eorum consortio, à quibus se multis peti-
tum calumnijs, & petulāter sæpè diuexatum
meminerat. Vocatus igitur vnà cum Pome-
rano, alijsque concionatoribus venit ad con-
uentum Ordinū, quem nouus Elector Mau-
ritius, Cæsare cum exercitu digresso, Lipsiæ
celebrauit ad decimum quintum Iulij, in quo
de religione, deque republica constituenda
deliberatum fuit. Suscepit imprimis religio-
nis instaurandæ curam Mauritius, & Me-
lanchthonem, cæterosque per quam huma-
niter & clementer habuit, nimirum vt ostē-
deret re ipsa, quod contra Smalcaldicos Lu-
theranos arma tulerit in bello proximo, id
non factum religionis oppugnandæ gratiæ;
sed vt iuramenti memor Cæsari morem ge-
reret, inobedientiam quorūdam principum
ex officio vindicanti. Neq; verò religionem
tantum, sed Academijs etiam VVittenber-
gensē & Lipsicā instaurandas omninò cen-
suit, quas armorum strepitus & horror, ceu
turbo

Melancht.
Wittēber-
gam redit.

Chyt. in
Sax. p. 483.
Sleid. li. 10.
Lipsiam
vocatur ad
conuentū.

Mauritii
in eum hu-
manitas.

Mauritius
Vniuersi-
tates re-
staurat.

ANNO
1547.*Cam. in vi.*
Mel p. 269.
Lectiones
re. am. ur.

turbo quidam, miserandum in modum dissipat: Cuius rei cura Melanchthoni cumprimis demandata fuit. Hic igitur ubi VVittēbergam redijt, cæteri quoq; professores, qui magnam partē ad vicinas Marchiæ ciuitates, velut in portum secesserāt, ex latibulis paulatim reuerterunt. Tandem rebus utcunq; constitutis, Octobr. die 24. noui principis auspicijs lectiones resumptæ fuerūt. Et Melanchthon quidem epistol. D. Pauli ad Colossenses initio; paulo post Prouerbia Salomonis enarranda suscepit.

III.

Calumnia
Flaciano-
rum recru-
descit.*Sleid. li. 19.*Comitia
Ordinum
Augustæ.Luth. ter-
giuersatio.

Cæterum vix in Vniuersitate docendi factam fuit initium, cum vetus illa, de qua nō semel iam ante diximus, in Melanchthonem calumnia per aduersarios suscitata recruduit; quæ belli tempore, cum omnes essent in communi periculo, non nihil cōquieuerat. Et primum quidem rumusculi de eo subobscuri, post aperti clamores per æmulos sparsi sunt, quibus inconstantia p̄sims & proditæ veritatis accusabatur. Id per hanc occasionem factum accepimus. Cæsar, confecto bello Saxonico, mense Septembri, principes & Ordines Augustam vocauit ad Conuentum, in quo postulatum inter cætera fuit, vt in causa religionis principes se Concilij decretis obtemperaturos promitterent. Et Catholici quidem hac in re morem gesserunt Cæsari non grauatim: At Fredericus Palatinus, & Mauritius Saxo Electores, non nihil tergiuersati sunt: Cum quibus